

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Música e Canto.
DISCIPLINA	Música e Canto II.
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática.
ESPECIALIDADE	Dirección de escena e Dramaturxia.
ITINERARIO	Dirección de escena e Dramaturxia.
CURSO	1º - 2º Cuadrimestre.
CRÉDITOS ECTS	2,5 ETCS (3 horas presenciais + 2 horas non presenciais, por semana)
CARÁCTER	Obrigatoria. Práctica.
DEPARTAMENTO	Interpretación – Area de Música e Canto.
CENTRO	Escola Superior de Arte Dramática de Galicia.
COORDINADOR/A	Marion Sarmiento Vallverdú.
DOCENTES	<p>Nome e apelidos: Marion Sarmiento Vallverdú.</p> <p>Horario titorías: https://esadgalicia.com/curso-escolar/</p> <p>Despacho: Departamento 2 – Corporal, Danza e Música / Aula P16.</p> <p>Contacto: marion.sarmiento@edu.xunta.gal</p>
DESCRICIÓN	<i>Estudo dos principios musicais (ritmo, melodía, etc.) encamiñados á comprensión, interpretación e creación. Linguaxe Musical: iniciación aos códigos de escritura e lectura musical. Estudo da voz cantada: elementos técnicos e expresivos que interveñen.</i>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Haber superado Música e Canto I.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Francés ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA TITULACIÓN	
T1	<i>Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.</i>
T6	<i>Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersoal.</i>
T7	<i>Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.</i>
T9	<i>Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.</i>
T10	<i>Liderar e xestionar grupos de traballo.</i>
T13	<i>Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.</i>
T15	<i>Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.</i>

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X2	<i>Comprender psicoloxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose aos demais e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.</i>
X4	<i>Comunicar, mostrando capacidade suficiente de negociación e organización do traballo en grupo, a integración en contextos culturais diversos e o uso das novas tecnoloxías. Igualmente, coñecendo linguas estranxeiras cun nivel que permita desempeñar o exercicio da profesión en ámbitos internacionais.</i>
X5	<i>Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e</i>

	<i>prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.</i>
X6	<i>Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.</i>

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE

ED2	<i>Proxectar a composición do espectáculo, utilizando todos os coñecementos estéticos e técnicos necesarios sobre as diferentes linguaxes e códigos que participan na representación.</i>
ED3	<i>Planificar e conducir o proceso xeral de creación do espectáculo, aplicando a metodoloxía de traballo pertinente.</i>
ED5	<i>Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.</i>

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Dominar os conceptos de ritmo, movemento, harmonía, equilibrio, espazo e tempo, elementos básicos do Linguaxe Musical, para establecer os elementos comúns entre a expresión artística musical e a teatral.	X5, ED2, ED3
2. Utilizar as diferentes formas de expresión a través do corpo e da voz.	T7, T9, X5, ED5
3. Interpretar correctamente os símbolos gráficos propios do Linguaxe Musical, recoñecendo nunha partitura os elementos esenciais da escrita musical.	T13, X5, ED3
4. Potenciar a creatividade partindo da audición, da improvisación e da interpretación rítmica, melódica e harmónica, auditiva, vocal e instrumental, para a súa aplicación na escena.	T13, T15, ED2, ED3
5. Servirse do "oído interno" para relacionar a audición coa súa representación gráfica, así como para recoñecer timbres, estruturas formais, indicacións dinámicas, expresivas, temporais, etc.	X6, ED2, ED3
6. Aplicar a coordinación motriz necesaria para a correcta interpretación do ritmo; utilizando as destrezas da asociación e disociación correspondentes	X2, ED2
7. Usar unha correcta emisión da voz para a reprodución interválica e melódica xeral, ata consideralas como un linguaxe propio, tomando o canto como actividade fundamental.	T6, T9, T15, X5, ED2, ED5
8. Desenvolver a memoria musical interpretar de memoria melodías e cancións que conduzan a unha mellor comprensión dos distintos parámetros musicais. Compartir vivencias musicais cos compañeiros, que lle permita enriquecer a súa relación afectiva coa música a través do canto, do movemento, da audición e da participación instrumental no grupo.	T1, T6, T7, T13, X2, X5, X6, ED2, ED3, ED5
9. Percibir a música como unha manifestación artística producida nun momento histórico concreto, suxeita á influencia de factores culturais, sociais e económicos.	T1, T7, T9, T10, T15, X2, X4, ED2, ED3, ED5

4. CONTIDOS

TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. <i>CONCEPTOS DE NOTACIÓN MUSICAL II</i>	1.1 Consolidación dos conceptos adquiridos en Música e Canto I. 1.2. Matices de intensidade. 1.3. Termos indicativos de tempo. 1.4. Termos indicativos de carácter e fraseo. 1.5. Motivo, frase, estrutura musical. 1.6. Música e escena.	5 horas
2. <i>MELODÍA e HARMONÍA II.</i>	2.1 Alteracións. Enharmonía. 2.2 Escalas maiores e menores naturais e harmónicas. 2.3 Acordes tríada maiores e menores.	5 horas

	2.4 Estructuras tonais: escalas menores, grados e acordes. 2.5 Tonos relativos. Tonalidade e modulación.	
3. RITMO E ENTOACIÓ II	3.1 Improvisación, lectura e recoñecemento de ritmos. Figuras ata semicorchea e silencio de corchea. Compases 6/8, 9/8, 12/8. 3.2 Improvisación, lectura e recoñecemento de melodías en La menor e en Clave de Sol e Fa 4º. 3.3 Entoación e recoñecemento de escalas e acordes tríada maiores e menores	15 horas
4. TÉCNICA E INTERPRETACIÓN VOCAL II	4.1. Exercicios de corpo, respiración e vocalización. 4.2. Interpretación individual de cancións con ou sen acompañamento instrumental. 4.3. Interpretación conxunta de cancións a varias voces. 4.4. Interpretación conxunta de cancións con acompañamento instrumental.	15 horas
5. INTERPRETACIÓN INSTRUMENTAL II	5.1. Lectura de ritmos con percusión corporal e instrumental. 5.2. Interpretación de fragmentos instrumentais cos instrumentos da aula. 5.3. Interpretación de acompañamentos instrumentais para cancións traballadas en clase.	5 horas
TOTAL SESIÓNS		45 horas

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introductorias	1	-	1
Exposición maxistral	5	1	6
Exposición teórico-práctica	6	5	11
Práctica individual	12	12	24
Práctica colectiva	6	2	8
Obradoiros: resolución de problemas ou exercicios	2	1	3
Actividades Complementarias: traballos de aula	2	1	3
Outros	-	1	1
Titorías individuais	5	1	6
Titorías de grupo	1	1	2
Actividades de avaliación. Probas	2	2	4
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	2	3	5
Actividades de avaliación. Revisión	1	-	1
TOTAL	45	30	75
PORCENTAXE	60%	40%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSEÑANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Actividades introductorias.	Actividades encamiñadas a presentar a materia.
Exposición maxistral.	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dos exercicios prácticos a desenvolver polo estudante.
Exposición teórico-práctica.	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades vocais e instrumentais sobre a linguaxe musical e o canto, para a súa posterior aplicación musical.
Práctica individual	Aplicación individual dos coñecementos adquiridos á práctica de rítmica na percusión corporal, e rítmico melódica na aula con cancións. Lectura e entoación das notas musicais.
Práctica colectiva	Aplicación en grupo dos coñecementos adquiridos: práctica de rítmica na percusión corporal, e rítmico melódico con instrumentos na aula.

Resolución de problemas ou exercicios.	Práctica rítmico-melódico con e sen instrumentos na aula a través de cancións.
Traballos de aula.	<p>CONTO MUSICAL:</p> <p>Realización e interpretación en grupos pequenos dun traballo escénico sobre un texto corto de creación ou baseado nun existente, mediante patróns rítmicos e melódicos como ambientación segundo os personaxes ou a acción, utilizando tanto a voz cantada e falada como instrumentos musicais diversos. Este traballo será mostrado en público. Deberase presentar por escrito o guión da escena xustificando os diversos elementos musicais utilizados.</p> <p>CANCIÓN INDIVIDUAL:</p> <p>Interpretación individual memorizada diante dos compañeiros do mesmo curso e especialidade dunha canción traballada en clase, facendo atención ás indicacións da partitura referentes aos diversos elementos rítmicos, melódicos e expresivos.</p>
Tutorías individuais	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Tutorías en grupo.	Ensino no que os estudantes levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Tutoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumnado deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8. 1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p><u>Exercicio teórico:</u></p> <p>O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.</p>	T1, X5, ED2, ED3	10% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aproballo)
<p><u>Ditados baseados nos contidos da materia:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Escalas maiores e menores. Acordes maiores e menores. Rítmico Melódico 	X5, ED3	20% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aproballo)
<p><u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Lectura recitada cun vocablo, 	T6, T13, X5, ED3	15% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aproballo)

levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.		
<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia:</u> Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre as traballadas en clase.	T6, T13, X2, X4, X5, ED3	15% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobalo)
<u>Traballos:</u> 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T7, T9, T10, T13, T15, X4, X6, ED2, ED3, ED5	40% Os traballos serán entregados o día asignado, fóra de prazo non se admitirán. (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobalo)
Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.		

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico:</u> O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, ED2, ED3	10%
<u>Ditados baseados nos contidos da materia:</u> 1. Escalas maiores e menores. 2. Acordes maiores e menores. 3. Rítmico 4. Melódico	X5, ED3	20%
<u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia:</u> 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X5, ED3	15%

<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia:</u> Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre varias propostas.	T6, T13, X2, X4, X5, ED3	15%
<u>Traballos:</u> 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T7, T9, T10, T13, T15, X4, X6, ED2, ED3, ED5	40% Os traballos serán entregados no día e hora do exame e non serán admitidos fóra de prazo.
Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.		

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
-------------------------	------------------------	-------------

<u>Exercicio teórico:</u> O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, ED2, ED3	10%
<u>Ditados baseados nos contidos da materia:</u> 1. Escalas maiores e menores. 2. Acordes maiores e menores. 3. Rítmico 4. Melódico	X5, ED3	20%
<u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia:</u> 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X5, ED3	15%
<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia:</u> Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre varias propostas.	T6, T13, X2, X4, X5, ED3	15%
<u>Traballos:</u> 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T7, T9, T10, T13, T15, X4, X6, ED2, ED3, ED5	40% Os traballos serán entregados no día e hora do exame e non serán admitidos fóra de prazo.
Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.		

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas:

- GROBA LORENZO, M. (2006): *Introducción á Linguaxe Musical*. Ed. Galaxia, Vigo.
Lenguaje Musical 02. Enseñanzas Elementales. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006
Ritmo, Lectura y Entonación 01. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006.
 IBAÑEZ-CURSÁ. Nuevos Cuadernos de Teoría Grado Elemental (nº 1-4) Ed. Real Musical, Madrid.
 CALAIS-GERMAIN, B. (2006): *La respiración*. Ed. La liebre de marzo, Barcelona.
 FERRER SERRA, J. S. (2008): *Teoría, anatomía y práctica del canto*. Ed. Herder, Barcelona. (con CD)

--- o ---

TEXTOS, MATERIAIS E OBRAS DE LECTURA VINCULADAS AO PROGRAMA:

- GIMENO PÉREZ, F. & TORRES GALLARDO, B. (2008): *Anatomía de la Voz*. Paidotribo, Badalona
 LODES, H. (2002): *Aprende a respirar*. Libros Integral, RBA. Barcelona.
 NAVARRETE PORTA, Ana Mª (2000): *El Lenguaje de la Música 1*. Sociedad Didáctica Musical, Madrid.
 OLIVIER, Bertrand (2007): *La voz del Ritmo*, Fuzeau,
 RICHARD, Fabrice / BERTHE, Nicolas (2008): *Art of Rhythm*
 SAINT JAMES, Guillaume (2006): *Body Tap*. Fuzeau, Barcelona.
 SAINT JAMES, Guillaume (2008): *Body Tap 2*. Fuzeau, Barcelona.
 SANUY, M., GONZALEZ SARMIENTO, L. (1969): *Orff-Schulwerk: Música*. Ed. Unión Musical Española, Madrid.
 VACCAI, N. (1990): *Método Práctico de Canto*. Ed. Ricordi Americana, SAEC. Buenos Aires

Referencias complementarias:

ALLALI, A. & Le HUCHE, F. (2003): *La Voz. (Tomo 1: Anatomía y fisiología de los órganos de la voz y del habla)*. Ed. Masson, Barcelona.

BACOT, M. C.; FACAL, M. L. & VILLAZUELA, G. (2005): *El uso adecuado de la voz*. Akadia, Buenos Aires.

BERNSTEIN, L. (2002): *El maestro invita a un concierto*. Ed. Siruela, Madrid.

BUSTOS SÁNCHEZ, I. (2003): *La Voz. La técnica y la expresión*. Ed. Paidotribo Badalona

GRABNER, H. (2001): *Teoría General de la Música*. Ed. Akal, Música, Madrid.

JOFRÉ i FRADERA, J. (2003): *El lenguaje musical*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.

MANSION, M. (2002): *El estudio del canto. Técnica de la voz hablada y cantada*. Ed. Ricordi Americana, SAEC. Buenos Aires.

McCALLION, M. (2006): *El libro de la voz*. Ed. Urano, Barcelona MICHELS, U. (1992): *Atlas de la música I y II*. Ed. Atlas-Alianza. Madrid.

PISTON, W. (1984): *Orquestación*. Ed. Real Musical, Madrid.

QUIÑOÑES, C. (2006): *Programa para la prevención y el cuidado de la voz*. Ed. Praxis, Madrid.

TULÓN ARFELIS, C. (2005): *Cantar y Hablar*. Ed. Paidotribo. Barcelona

10. OBSERVACIONES

Recoméndase asistir con ropa e calzado cómodo.